

Uchwała nr 21
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 4 stycznia 2025 roku
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu
usług społecznych przez centrum usług społecznych

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, 1761) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwała się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

§ 1

Rada Działalności Pożytku Publicznego w swojej uchwale z marca 2019 pozytywnie zaopiniowała przedstawiony przez Prezydenta RP projekt ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zdaniem Rady, projekt ustawy stanowił istotny krok w reformowaniu pomocy społecznej. Złożono wówczas szereg uwag, m. in. dotyczących roli sektora pozarządowego, które nie znalazły się jednakże w ostatecznej wersji ustawy.

Dzisiaj, po ponad czterech latach funkcjonowania ustawy - które można uznać za pilotaż jej wdrażania - zdaniem Rady nie zostały jeszcze rozstrzygnięte podstawowe kwestie dotyczące przyszłości Centrów Usług Społecznych. W szczególności nie zdefiniowano ani koncepcji rozwoju CUS ani ich zasad finansowania. Budzi to poważne obawy co do ich efektywności, jak również wkładu lokalnych społeczności w ich powoływanie. Te kwestie wymagają regulacji, które wykraczają poza przedstawiony projekt ustawy.

§ 2

Przedstawiony projekt ustawy ma charakter korygujący, mający na celu usprawnienie działania Centrów Usług Społecznych.

Za pozytywną należy uznać zmianę art. 4 dodającą nowy ust. 1a. Zmiana zakłada dodanie nowego przepisu ust. 1a w art. wprowadzającego obowiązek przeprowadzenia z mieszkańcami gminy konsultacji projektu programu usług społecznych lub projektowanych zmian w tym programie przed ich przyjęciem przez radę gminy.

Zdaniem Rady kwestie udziału czynnika społecznego powinny zostać trwale wzmocnione poprzez powołanie przy CUS komisji monitorujących złożonych w połowie z przedstawicieli sektora społecznego, w połowie z radnych gminy, tak aby można było na bieżąco obserwować działania CUS zarówno ze strony społeczności jak i lokalnych polityków, którzy dziś spotykają się z problematyką usług społecznych wyłącznie raz do roku w związku z obowiązkiem sprawozdawczym.

§ 3

Niepokój Rady budzi próba zmniejszania wymogów zatrudnieniowych na stanowisku koordynatora indywidualnych planów usług społecznych. Obecnie są to kwalifikacje pracownika socjalnego, natomiast projekt zapowiada, że możliwe będzie obniżenie tego standardu. Dotychczasowe doświadczenia natomiast nie potwierdzają, aby zatrudnianie pracowników o niższych kwalifikacjach owocowało wzrostem zatrudnienia, co wydaje się być intencją tej propozycji ustawowej. Nie jest to również właściwa odpowiedź na faktyczne przyczyny braku zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego w rozwijaniu CUS. Kwestia ta wymaga bardziej systemowej dyskusji, bowiem może doprowadzić do obniżania standardów w tym i w wielu innych obszarach.

Zdaniem Rady niezrozumiałe jest również objęcie ochroną prawną nazwy Centrum Usług Społecznych. Warto zauważyć, że takiej ochrony nazewnictwa nie wprowadzano dotąd ani dla innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, ani dla innych instytucji czy organów państwa funkcjonujących na podstawie przepisów prawa.

§ 4

Ponadto, Rada Działalności Pożytku Publicznego ponownie podnosi konieczność zmiany art. 14 ust. 1 pkt. 6 ustawy wskazując na konieczność zmiany dotychczasowego brzmienia tego przepisu, tak, aby przy wykonywaniu swoich zadań centrum: „mając na względzie potrzeby wspólnoty samorządowej, podejmuje działania zmierzające do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału i współpracy z podmiotami realizującymi usługi społeczne na obszarze działania centrum uznając pierwszeństwo realizacji usług społecznych przez organizacje pozarządowe nad podmiotami komercyjnymi”.

§ 5

Rada rekomenduje, aby w art. 34b ust. 1 dodać zapis, że organizacje pozarządowe mogą być beneficjentami programu dofinansowania wynagrodzeń, jeśli realizują zadania w partnerstwie z CUS.

§ 6

Niniejszą uchwałę należy przekazać do Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący
Rady Działalności Pożytku Publicznego
Michał Braun
Maciej Kunysz